

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 "
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre.....	20 kor
Negyedévre.....	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

M megjelenik minden nap a héttől és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A válság és a nemzetiségek.

A magyar nemzetre ismét komoly napok következtek, súlyos alkotmány válsággá nőheti ki magát a mozgalom, melyet a bankbizottság beledobott a politikába. A paktumon túlmenni a koalíciónak nem lehet, ezért bukott meg a nemzeti bank ideája, a paktum többi pontjait megvalósítani becsületbeli kötelesség, s most kérdésessé vált, meg lehet e tartani az adott szót. Ha a koalíció most felhomlik, mielőtt elvállalt kötelezettségeit teljesíthette volna, ez a magyar nemzeti erő akkora megrokkánását jelenti, amelyet még a Kristóffy-nál gyengébb dongáju politikusok is vállalkozni fognak — előmozdítani. A függetlenségi párt életképessége most van a próbaköven. Ha nem lesz benne annyi erő, hogy bemenjen egy 1917-ig tartó bankprovizóriumba, akkor nyilvánvalóvá lesz, hogy bennünket — nem jól vezettek. Sőt még sok egyéb is nyilvánvalóvá lesz, amiről beszélni sem merünk. — A levitézlett szabadelpvűpárt »Ujság«-a meg az összes »haladó« és »új« párti közlönyök két évig teli torokkal hirdették, hogy a koalíció alapja hazugság, programja hazugság, mert semmit be nem fognak váltani abból, amit ígértek.

Nos hát azok az urak, akik a bankkérdésben a koalíciót megdöntik, ennek bebizonyításához nyújtanak segédkezet és ha feléled régi rezsim és ura leend a helyzetnek, azt el ne mulassza megköszönni a bankbizottság szűk látókörű politikájának.

De lehetnek ennél még gonoszabb esélyek is.

Ha Bécsben látni fogják, hogy a koalíció csödbe jutott, ismét felszínre hoznak oly politikusokat, akik a hatalomért mindenre vállalkoznak. Ennek láttuk példáját és fájdalommal kellett látnunk, hogy a passzív-rezisztenciába kergetett nemzettel amolyan harminc miniszteriumok is fel tudták venni a harcot, mint volt a Fehérváry-Kristóffy-Bokányi szisztéma.

A passzív-rezisztenciától Bécsben nem ijednek meg többé. Ne adja az Isten, hogy ismét a régi rendszer éledjen fel, mert akkor lesz aztán igazán: Vae victis! De még ez is jobb lesz, mintha a »haladó« mindenre képes, mindenre éhes politikusaiból alakul meg a nemzeti közhatalom kezelősége.

Azt mondtuk »mindenre« képesek. És ettől a »minden«-től okunk van félni, mert benne ott van a haza nemzetiségi elemeinek a magyarságtól való elvadásása is.

S éppen ezért, mert egy nemzetetlen kormánynak lehetetlen leend másuttá maszt keresnie, mint a federalizmus vizein evező szélső nemzetiségi politika képviselőinél, már most rá kell mutatnunk arra, hogy a hazai románság legnagyobb része mindenkor távol fog állani és maradni egy oly magyar kormánytól, amely nem viselendi magán a teljes alkotmányosság bélyegét. Nem azért írjuk e sorokat, mintha a románság nevében kívánnánk szólani, de ismerjük a nép igazi hangulatát, s ez a nép nagyon jól tudja, mi lett jutalma, valahányszor a magyarság rongálására szolgáló ámtásoknak felülni szerencsétlen volt.

Az 1868 óta hatalomra jutott kormányok közül egyik sem tett annyit a románságért, mint a koalíció kormánya.

Tagadhatatlan, hogy Apponyi népközlési törvénye nagyon szigorú. Minden paragrafusán bizonyos bizalmatlanság vonul át azokkal szemben, akik a román nép kulturáját ha évtizedek alatt jobban fejlesztették volna, ma ilyen törvény nem volna indokolt. A szigorúság mindig a kényszerhelyzetek eredménye szokott lenni a jogfejlesztés terén. Ezt a helyzetet pedig a folyton borzasztó jelszavakkal dolgozó, a magyar sovinizmust egyenesen provokáló s a népnevelést practice na-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A nap.

Az öreg ember, ki a fiúmei gyorsvonat egyik fülkéjében velem szemben ült, megszólalt:

— Mikor érkezünk Fiumébe? Szeretnék már ott lenni!

— Reggelre ott leszünk, valami sürgős dolga van talán?

— Nincs, nincs, semmi dolgom sincsen. Csak szeretném már a napot látni, vágyódom a meleg után.

Az öreg elhallgatott, szemei, melyek beszédközben csillogtak, ismét színtelenek lettek.

— Igen már husz esztendeje nem láttam a napot. Arra mifélek — sohasincs nap. Mindig felhők mögött van, vagy pedig nem melegít. Hidegség, fagy mindenfelé.

— És ezért utazik Fiumébe?

— Igen csak ezért. Már husz éve gyűjtöm a pénzt, mert bizony, kevés a jövedelem. Husz év óta gondolok a napsugárra, ennyi ideje, hogy melegség után vágyódom. Oh! mily pompás lehet a napsugár cirógatása, a napsugaras táj! Ugy képzelem, hogy fényben

uszik ott minden és világosság van, meleg, éltető világosság. Eddig csak a hidegséget, szürke időt ismertem, megöregedtem belé. Most a fénytől, naptól várom, hogy feléledjek.

— Bizony, sokszor, kedves napokat lehet ott lenni eltölteni.

— Amikor nálunk nagyon hideg volt, az ég szürke a felhőktől, én elképzelttem, ez a szép, meleg fényes tájat, ahová most megyek. Kell, hogy a lelkemben a fagy is felengedjen, hogy örülni tudjak életnek, mely eddig nap nélkül volt, mely eddig nélkülözötte a meleget. Maguknak erről fogalmuk se lehet, mi az, hidegben élni, szürke eget látni folyton. Minden szép gondolat elhervad, minden nemes eszme szárnyszegetten bukik alá. Nem lehet így élni — csak ép, hogy vagyunk. — Reggeltől estig kóborolni fogok, szívom majd magamba a napsugarat, a levegőt, mely ott lent oly egészen más, mint nálunk... Csak már ott lennék, husz évi várakozás után — most a cél közelében türelmetlen leszek.

— Reggelre ott leszünk. Hosszadalmas az utazás, pedig én csak Pestről jövök.

— Es már egy napja, hogy utazom. De nem érzek fáradtságot, minden perccel köze-

lebb jövök vágyaim helyéhez, ez erőt ad, felvidít. Elgondolom, hogy nevető, kék eget fogok látni, honnan napsugarait küldi éltetően vidáman, az oly soká nélkülözött nap. Körülsimogat a meleg levegő, arcom talán pirt kap, a ráncaim is kisimulnak.

Az öreg arca mosolygós lett, pergamen arcában, fekete apró szemei világitani kezdtek, az egész alakja kiegyenesedett, valami belső tűz éltette. Órájára nézett.

— Még négy óra, ha nem lesz késésünk. És akkor érezni fogom azt az örömet, mely vágyaink teljesedésekor elfog bennünket. S ha el is utazom letről, az életem mégis szebb lesz, mint eddig. Ha hideg kellemetlen az idő odabaza, gondolataim elszállnak délre, hol a nap jó volt hozzám, hol a levegő cirógatott. A szürke égboltozat helyén a kék, világos eget fogom látni, a szél sem fog súvítani, mert a szellőre fogok gondolni, mely a tenger hullámaina todrozza.

— Igazán örvendenék, ha napjai kellemesen mulnának.

— Olyan vagyok, mint a kiszabadult rab, ki a négy sötét fal közül, a levegőre jön. Az én kis falumba sem jön a napsugár, csak a szél rázza a fákat. Én is kiszabadultam most

Tennisz

színes női

színes gyermek

valódi amerikai

Chassala szandál

cipők

legjobb minőségben

REICHARD

áruházában kaphatók.

gyon elhanyagoló eljárás teremtette meg a telekezeti autonomiával visszaélni hajlandó urak részéről. Ezek pedig sokat, nagyon sokat ártottak annak a jó viszonynak, amely a magyarság és románság között mindennek dacára megvan. De nyilvánvaló, hogy minél szívélyesebbé válik a viszony a magyarság és a románság közt, annál több méltányosság fog megnyilatkozni a kormány részéről is.

Azonban ott van a szigorúsággal párhuzamban az a jelentékeny segítség, melyet az állam a román néptanítók anyagi felségélyezésének terén bőkezűen nyújt.

Ott van a román középiskolák tanárainak állami segélyezése, mely nélkül ez iskolákat tovább fenntartani lehetetlenné vált volna. Egy pár évtized alatt teljesen tönkre jutott volna a román kultúra ügye Magyarországon.

Végül legyen szabad ráutalunk a kongruáról szóló törvényre, mely a román intelligenciának nagy többségét a papságot emelte fel az anyagi és erkölcsi nyomorúság kinjai közül.

A papságnak e felemelése, ha kivánni valót hagyis maga után, oly érdeme Apponyinak, éppen a románsággal szemben, amelyet csak hitvány emberek feledhetnek el köszönet nélkül. A román papságnak lehetővé lett téve, hogy fiait más pályákon is képeztesse s így ez államsegély révén a kormány a román intelligencia fejlesztéséhez is szilárd alapot adott.

Ugyancsak a koalíció kormánya volt az, mely kimondotta, hogy a román néptől nem kíván egyebet, mint a magyar politikai nemzethez való tartozás őszinte elismerését az egész vonalon. Semmi érellen sovinszta nyilatkozatot nem engedett meg magának sem Andrassy, sem Apponyi, sőt őszintén keresve a békét,

cellámból — megyek — szabadságom felé. Az öreg hátradült ülése támlájára, szeméit lehunyta, mintha így jobban látná, ama verőfényes szép helyet, hová már husz éve vágyódik.

Tetszett nékem az öreg lelkesedése, s engem is kibékített sok mindennel. Minden élet, eljut tehát egyszer melegebb tájra, napsugárra, verőfényre. Az öreg nemsokára elaludt, mire felébred Fiuméba leszünk.

Némán elbucsztam a mosolygós arcu öregtől.

Végre megérkeztünk.

Az ég szürke volt, fekete felhők borították.

Hideg, éles szél fujt. A kávéházba mentem, rágyújtottam szivaromra, és néztem a mi tengerünket.

A máskor csendesen hullámzó víz, dühös, mérges volt, nagy, hencegő hullámokat vetett, jobb volt rá sem nézni. Kisvártatva megeredt az eső. Kitartó, hosszú eső, mely ferdén vágódott a földre. Undok idő volt, mely mindent piszkosnak, sötétnek mutatott. A kávéházban fázósan ültek a vendégek s szidiák az időt. Tegnap még szép, meleg volt minden, ma pedig elviselhetetlen. A vendégek kedvetlenül, sötétén bámultak ki a tengerre, hol a hajók vidáman táncoltak.

Ekkor láttam belépni az öregot. — Meg-

higgadtak maradtak akkor is, midőn a nemzetiségi képviselők egyik vihart a másik után provokálták. S ha a federalista pártütés hívei nem voltak volna oly elkeseredett műharaggal eltelve, ma már messze volnánk a teljes kibékülés nagy munkájában is.

A mérsékeltnek nevezett román politikai irány szóvivői és a román nép intelligenciájának és közsorsu tagjainak óriási többsége nem fogja magát tehát semmiféle oly irány szolgálatára odaigérni, amely a politikai magyar nemzet erejét, ellenállási képességét rongálni van hivatva.

Azt akarjuk ezzel mondani, hogy bármily cimen jutnának a hatalomra nemzetetlen elemek, kalandor vállalkozók, merész szerencsevadászok, — bármily hangzatos ígéretekkel hívogassák is a románságot magukhoz, a hazafias érzéstől áthalott románság végkimerülésig ki fog tartani az alkotmány mellett, amelynek mindenét köszöni, amit 1868. óta többkevesebb küzdéssel tudott elérni.

Mert amily fájdalmasak voltak azok a csalódások, melyek román népünket Ausztria részéről érték, épp oly erőssé vált a meggyőződés, hogy a magyarság ellenére, a magyarság nélkül semmit el nem érhetnek, amivel a románságot erősíteni lehet.

Nem láthatok be a lelkek mélységébe, de azt hiszem mégis a lelkek mélységeiből beszélek, midőn azt állítom, hogy a román nép, mely hazánk határain belül tudja bölcsőjét és sirját, nem gondol arra, hogy a magyarságot hatalmi pozíciójában megingassa, megrontsa. Hazai románságunk legjobbjainak összes törekvése odairányul, hogy alkotmányos törvényeink határain belül, a politikai magyar nemzetegység alapján biztosíthassa kulturáját, nyelvét, vallási, közgazdasági

látott — hozzám jött. Rettenetes volt ránézni.

Az arca fakó, sok helyen sárga, a szeméből elszaladt minden élet, az egész alak összezsugorodott, mintha valami irtózatot terhet cipelne. Leült asztalomhoz s csendesen mondá:

— Csalódtam . . . Csalódtam mindenben. Itt sincs napsugár, itt sem kék az égbolt. Nékem nem sűt a nap, engem nem cirógat a levegő. Husz év, hogy melegség, fény után vágyódom és itt is hidegség, eső fogad.

— De ha holnap már szép idő lesz, a nap is sűt majd — szóltam hozzá vigasztalólag.

— Az már mindegy — szólt, lemondó kézmozdulattal. Ma, ma kellett volna pompázni mindennek. Mára vártam a napsugarat, ma akartam a melegben tobzódni. Holnap — már késő! Összetört bennem minden. Husz év vágyódása, sok keserves idő reménysége belevész ebbe az esőbe, ebbe a szürke időbe. Itt is csak úgy van, mint odahaza.

Ránéztem az öregre.

Furcsa keserű vonás rajzolódott arcára s elgondoltam, hogy mennyien, de mennyien vagyunk, kik melegség, világosság után vágyódnunk, futunk a fény után s hideg, csunya kietlen tájakra érkezünk.

Radnai Rudolf.

intézményeit, hogy mikor a magyar ember az erdélyi hegyek felé tekint, bizalommal és szeretettel tekintsen oda, abban a meggyőződésben, hogy ott egy más ajku nép lakik, de amelynek ideálja egy erős, hatalmas, művelt, gazdag, keresztény Magyarország.

A nacionalizmus tulzásaiba esett románság száma csekély és bármily erőfeszítéseket tegyenek, kénytelenek lesznek az aktivitás teréről visszavonulni. Az idők a federalisztikus eszméknek még Törökországban sem kedveznek.

Ezért tart ki a mérsékelt románság a magyar alkotmányosság mellett úgy a bécsi centraliszták, valamint a budapesti »haladópart« sovinszta ellen, ezért tőrjük federalista testvéreink lenéző megvetését. Nem máról holnapra dolgozunk.

Gedeon.

A válság.

A hivatalos lap tegnapi száma a következőket jelenti:

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1909. évi április 27 én Bécsben kelt legfelső elhatározásával a magyar összes miniszteriumnak hivatali lemondását kegyelemben elfogadni és egyuttal meghagyni méltóztatott, hogy az egyes miniszterek hivatalos működésüket további legfelső elhatározásáig folytassák.

Beavatottak szerint ez a hivatalos közlés, mely különbözik az eddigi hasonló tárgyaktól, a kormány közbenjárására történt ebben a formában. Eddig ugyanis az ideiglenes megbízás alkalmával azt szokta mondani a hivatalos lap, hogy »a király megbízta a lemondott kormányt az ügyek tovább vezetésével.« Vagyis: nyíltan és hivatalosan ügyvezetőkként szerepeltek a lemondott miniszterek. Ezt azonban a jelenlegi kabinet el akarta kerülni és így került a hivatalos lapba a fenti formula.

Kossuth környezetéből.

Kossuth környezetében nagyon fel vannak háborodva a bankcsoport magatartásán. Azt mondják, hogy Kossuth nem érdemli azt az eljárást, amelyben részesítik. Nyíltan biztosítják bizalmukról, tényleg pedig folyton ellene dolgoznak és keresztelik akcióit. Így nem lehet dolgozni. Különösen azért nehezelt Kossuth, hogy a bank-csoport a párt hírfői értekezletén mikor Kossuth hívei is jelen voltak, meghuzta magát és csak most ad életjelt, amikor Kossuth hívei elutartak. Kossuth, azt mondják, nem hajlandó ezt a tak ikát tűrni és hamarosan alkalmat fog keresni, hogy végét vesse. Aki nem akarja követni, az vonja le a konzekvenciát.

Ujabb pártértekezlet.

A függetlenségi párt ama tagjai, akik a bankkérdésben radikális magatartást tanúsítanak, szük-égét látják annak, hogy a párt újabb értekezletet tartson. Az értekezlet célja: végleges állást foglalni az önálló bank mellett, nehogy a párt esetleg fajt accompli elé állítsassék. Fölmerült az az eszme is, hogy Justh Gyula, mint házelnök, hívja össze a képviselő-

Feltűnő olcsó árakban szerezhetők be Friss és Társánál
női-, férfi- és gyermek harisnya, keztyűk, ridikulók, sétabotok, nyakkendők; óriási választék sapkákban.

háza és a függetlenségek ott hozzanak határozatot.

Az alkotmánypártból.

Az alkotmánypárton nagy megütközéssel látják azt az agitációt, a melyet a függetlenségi párton Andrassy Gyula ellen folytatnak. Az a felfogás a pártban, hogy minden tekintetben azonosítják magukat Andrassyval és nélküle a párt semmit sem tesz.

A kihallgatások.

Azok a politikusok, a kik a király elé fognak járulni, május első napjaiban kezdik meg a kihallgatások sorozatát. A legelső egyike gróf Tisza István lesz. Őt a kormány azért ajánlotta, hogy új választások esetén szerezzon pártot és vegyen részt az alkotmányos küzdelemben. Azt hiszik, hogy Tisza új választáson tekintélyes számú mandátumot tudna szerezni, amelyekkel aztán segíthetné a kibontakozási akciót. Érdekes, hogy gróf Apponyi Albert erre vonatkozólag állítólag így nyilatkozott:

— Most látom csak, hogy nagy hiba volt a régi szabadelpártot elsöpörni. (Est a hirt fenntartással közöljük.)

Mit fog ajánlani Tisza a királynak.

Politikai körökben nagy feltűnést kelt Tisza István gróf meghívása a királyhoz. Apponyi Albert gróf tegnap este a függetlenségi pártban kijelentette, hogy Wekerle miniszterelnök a 67-es politikusok közül Tiszát első sorban ajánlotta meghallgatásra.

Köztudomásu, hogy Tiszát tegnapelőtt, korrekt magatartása miatt, szinte ünnepezték a függetlenségi pártban. Egy volt szabadelpárti országgyűlési képviselő, aki ma is Tisza István intimusai közé tartozik, a következőket mondta nekünk:

— A Nemzeti Társaságban élénken tárgyalják Tisza meghívását a királyhoz. Tisza most is korrektül fog viselkedni. Meg fogja mondani a királynak, hogy ő a maga részéről most nem kíván politikai akcióba bocsátkozni és azt fogja tanácsolni a felségnek, hogy kormányozzon tovább a jelenlegi kabinettel és a koalícióval és ennek lehetővé tételére adjon némi katonai engedményeket.

Valószínű, hogy a király meg fogja hallgatni Tisza tanácsát, aki mindig a nemzet és a didasztia érdekeit tartotta szem előtt.

Justh a koalícióról.

Tegnap délelőtt Wekerle Sándor miniszterelnök felkereste a képviselőházban Justh Gyulát. A Ház elnöke kijelentette a miniszterelnöknek, hogy a koalícióval nem akar tovább kormányozni és hogy a függetlenségi pártnak mint többségnek kell a kormányt átvenni.

Justh a királynál.

Bécs, április 29. A kihallgatáson megjelenő politikusok között első lesz Justh Gyula és a második Desseffy.

Török forradalom.

Letartóztatások.

Konstantinápoly, április 29. A régi rezsim emberei közül sokakat letartóztattak. Ezek között van Ragneb basa kamarás is. A liberális unio hívei közül is állandóan történnek letartóztatások. Így a »Szerbeszti« lap tulajdonosát is elfogták.

Jószágbizás.

Konstantinápoly, április 29. A Szerveti Funun jelenti, hogy tegnap két indítványt nyújtottak be a nemzetgyűlésnek. Az első a következőképp hangzik: Azok, akik a régi rezsim alatt vagyont szereztek, tartoznak kimutatni, hogy jogos uton jutottak hozzá, mert ellenkező esetben vagyonuk el fog koboztatni. A második javaslat szerint a Yildizben talált összes férfi és női rabszolgák szabaddá teendők és rabszolgák többé nem veendőik igénybe. A két javaslat még tárgyalás alatt áll.

Abdul Hamid Szalonikiben.

Szaloniki, április 29. Abdul Hamid az éjjel 11 asszony és két herceg kíséretében, valamint volt udvartartásának hat tagja különvonaton ideérkezett. A pályaudvaron, melyet katonaság zárt el, több funkcionárius és Robillant basa várták. Innen egy lovassapat a Sedesfürdőhöz vezető ut mentén fekvő Alattinivillába kísérte, ahová internálták és szigoru katonai őrizet alatt tartják.

A szelamlík.

Konstantinápoly, április 29. A szerveti Funun értesítése szerint a szultán a szelamlíkot a szófia-mecsetben tartja.

V. Mohamed a trónon.

Konstantinápoly, április 29. Amikor V. Mohamed megjutda Abdul Hamid letételét, a következőket mondta:

— Hibámon kívül sokat szenvedtem testvéremtől, de mert a nép is szenvedett, én is szívesen türtem.

Az új szultán európai szokások szerint fogja berendezni udvarát. Eddig különben számos uralkodótól kapott üdvözlő táviratot Mohamed.

A vesztegető szultán.

Konstantinápoly, április 29. Az elfogott katonák vallomásából kitűnik, hogy a szultán vesztegette őket meg. A katonák ezt mondták: — Nagyon jól tudjuk, hogy meg kell halni s megválljuk, hogy a pénz a szultántól ered. A pénzt a szultántól Szaid basa és Kiamil bég vették át, de nekünk más adta.

Elmaradt vérengzés.

Köln, április 29. A Köln. Ztg. konstantinápolyi levelezője jelenti: Bizonyítékok merültek fel arra nézve, hogy a mult szombaton, azon a napon, amelyen az alkotmányt védő csapatok bevonultak Konstantinápolyba, Abdul Hamid felbujtására Konstantinápolyban nagy vérontást terveztek. Kardok, hodzsák és a helyőrség katonái segítségével megakarták támadni az örményeket és a keresztényeket. A szultán azt remélte, hogy ezáltal az idegen hatalmak beavatkozását fogja előidézni és így magát a trónon fenntarthatja.

A színügyi-bizottság ülése.

A téli szezonban utolsó ülését tartotta Nagyvárad város színügyi bizottsága.

Az egyhanguságba egy kis élénkséget hozott dr. Döri Ferenc felszólalása, amelyben kikelt az ellen, hogy a Csöppséget négyszer adta az igazgató, szerepcserével.

Abban teljesen igaza van dr. Hoványi Géza elnöknek, hogy a Csöppség négyszeres előadása nem ártott a színművészetnek, de azért jó az ilyen dolgot kissé szorosabbra venni, mert ma megtörtént egy tisztességes, jó magyar darab, de ha szó nélkül hagyják ezt, legközelebb megteheti az igazgató a Nincs-e elvámolni való darabokkal is. Közönség akkor is lesz, de a színművészetet hiába kereszük.

A színügyi bizottság ülése különben a következő volt:

Dr. Hoványi Géza elnöke alatt Rimler Károly, dr. Adorján Emil, dr. Pácz Sándor, Köszeghy József, Stark Gyula, Becskay Lajos, dr. Döri Ferenc, dr. Kurländer Ede, Mezey Mihály, Harmathy Károly, Erdélyi Miklós színigazgató és Dayka Endre jegyző voltak jelen.

Dr. Hoványi Géza elnök betérjesztette a május 16-ig összeállított műsort. Május hó 16-tól június 1-ig szünet lesz s a nyári színtársulat június 1-én kezdi meg a színtársulat az előadásokat. A május 1-től 16-ig összeállított műsor a következő:

Elvált asszony, Ideál (uj), Erdész leány, Törő Anna (uj), Bob herceg (uj szereposztással), Csepürágók (uj betanulással), Szerencse fia, A Pándyak (uj).

A műsort elfogadták.

Bejelentette az elnök, hogy a színházi butorok, amelyek a város tulajdonai, nagyon megkoptak, elrongálódtak. A színügyi bizottság előterjesztést tesz a tanácsnak, hogy ezeket a butorokat újítsa meg. A költségekre fedezetet nyújt a hirdetésfüggöny bérlete. Erre nézve legközelebb már megkötö a város a szerződést a kolozsvári vállalkozóval.

Vihar egy pohár vízben.

Ezután felszólt dr. Döri Ferenc biz. tag s erősen kikelt az ellen, hogy a Csöppséget egymásután négy előadásban Batizfalvy Elzával, Hevesi Mariskával, Diósi Nusival, negyediknek pedig felvonásonként külön-külön a három színésznővel adta elő az igazgató. Azzal kezdte, hogy a Szigligeti-színház közművelődési intézetnek csufolják és szatócsboltta alacsonyítják le. Ha nagyobb jövedelemre van szüksége az igazgatónak, más módot válasszanak erre, ne csalják be a közönséget komédiákkal. Kifogásolja azt is, hogy mindennap operetteket adnak. Egy műintézetben nemcsak a tomboló közönséget kell kielégíteni, hanem magasabb művelészetet kell nyújtani. Fájó szívvel látja, hogy lesüllyesztik a színművészet színvonalát s lejáratják a színházat. Operett után operett adnak s még fűszerezik ily komédiákkal. Bűnös a színügyi bizottság is, hogy hallgatólag tűri ezt. Az elnökség is miért tür ilyet. A közönség becsalására ilyenre nincs szükség. Jövőre tiltás el a színigazgatót az ilyen előadásoktól.

Dr. Adorján Emil más véleményen van. A négyes előadás művészi pikantéria volt, melyet ő nem helytelenít. A verseny a művészetben meg van engedve. Ő mindég védi a színház erkölcsi színvonalát, de az adott esetben erre nézve semmi veszélyt nem látott.

Rimler Károly azzal kezdte, hogy mértékadó körökből...

Közbeköltés: Kik azok!

Rimler Károly: a közönség már egy évvel ezelőtt kérte a szerepcserét, de attól az igazg.

Nincs többé lábfájás!

És ha ezt el akarja érní, úgy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyukszem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

gató tartózkodott. A közönség a legfőbb faktor s ítélte, mikor mind a négy estén megtöltötte a színházat. Ha frivol darabbal tették volna meg, akkor elítélendő lett volna. Így azonban nem lehet hibáztatni.

Mesey Mihály: ne tárgyalják a kérdést ily komolyan. Olyan véleményem, mint Döri szövege csak az beszélhetne, akinek a versenyben a pártfogoltja megbukott volna. Mivel azonban mind három színésznek sikere volt, Dörinek nincs oka bosszankodni. (Derűtlenség.)

Dr. Hoványi Géza veszélyesnek tartaná, ha a színházi bizottság a szereposztásba beleszólna. Ő a 4-es előadásért nem rója meg az igazgatót, sőt gratulál az ötletnek, mert egy magyar darab 4-er megtöltötte a színházat. Ezt örömmel látta.

Dr. Döri Ferenc: a bizottságnak nem csak az a feladata, hogy meghallgassák, hogy mit adtak elő, mert akkor maradjanak otthon. Kötelesség ilyet felhozni. Határozatot nem követel, csak meg akarta ezt mondani.

Ezzel a vihar lecsendesült s az ülés véget ért.

Titokzatos gyilkosság.

Szenzációs gyilkosság történt a cséffai és geszti országot mellett e hét héttől, melynek megtörténte csak tegnap jöttek rá. A meggyilkolt egy 30 évesnek látszó férfi, kit eddig ismeretlen tettesek, ismeretlen okból gyilkoltak meg. A holttestre csak véletlenségből akadtak rá s most nagy keretben folyik a nyomozás a gyilkosok után. Mind ezideig azonban a legkisebb nyomra se akadtak e rejtélyes ügyben.

Cséffai tudósítónk részletes értesítése a következő:

Tegnap reggel a hajnali órákban rendes őrzőjára indult a geszti erdő. Amint a Cséffa—geszti országról az erdő mellett betért, az utól alig 400 méternyi távolságban hullaszag csapta meg.

Amint körülnézet látta, hogy az árok mellett egy fossalnak indult holttest fekszik. Rögtön visszasietett Gesztre, hol jelentést tett a dologról az előjáróságnál. Még a délelőtti folyamán megjelent a színhelyen a községi jegyző s jegyzőkönyvet vettek fel az esetről. A hulla hanyadt feküdt a fűben, fején tátongó sebhelyekkel, melyeket nyilván fejszével ejtett a gyilkos. Délután megérkezett a kir. törvényszék vizsgálóbírája **Dr. Hermann Aladár** és **Dr. Szolnok Jenő** alügyész, valamint **Kotzó Emil** irnok s megkezdték a vizsgálatot. A holttest ruháiban leveleket találtak, melyek alapján megállapították, hogy a meggyilkolt **Nádudvari Lajos** a volt borsi evangélikus lelkész fia.

A meggyilkolt züllött egzisztenciájú egyén, ki a züllés legalacsonyabb fokáig süllyedt. Tele volt piszkosabbnál piszkosabb adósággal. Csavargott egyik helyről a másikra, amíg most szomorú véget ért.

A gyanu azt látszik igazolni, hogy valamelyik hitelezője, kit alkalmasint galárdul rászédet, vett rettenetes bosszút **Nádudvari Lajos**on.

A holttest ruháiban talált levelek legnagyobb része fenyegető hangú, melyben részint a hitelezők követelik a pénzüket, részint elutasítván újabb kölcsönkéréseket.

A legnagyobb valószínűség szerint ezen levél írók egyike követte el a gyilkosságot, még pedig bosszúból.

Kiment a tett színhelyére **Schiller József** geszti körorvos is s megállapította, hogy a gyilkosság héttől történhetett. A gyilkos több

fejszecsapást mért áldozata fejére, mik teljesen szétroncsolták a koponyacsontot. A tettes, vagy tettesek az országúton találkozhattak a meggyilkolttal s lecsalták az utról s ott ütötték le hatról.

A vizsgálat erősen folyik.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

OLVASÓINKHOZ. Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy szükségletüket lehetőleg azon cégnél sziveskedjenek beszerezni, kik lapunkban hirdetének és ilyen bevásárlás alkalmával mindig kérjük a „Tiszántúl“ hirdetésére hivatkozni, mert ezzel olvasóink a kiadóhivatalnak is szíveskedjenek.

Májusi ájtatosságok.

Elérkezett az év legszebb hónapja a Május, amelyet a katolikus egyház a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére szentel. A plébánia templomokban naponta megtartják a Mária ájtatosságokat. Ma, pénteken este kezdődnek a májusi ájtatosságok. A várad—olasi plébánia templomban minden nap este fél 7 órakor lesz a májusi litánia s hetenkint 3-szor, szerdán, pénteken és vasárnap szent beszédekkel egybekötve. Az olasi templomban a következők tartják a szent beszédeket.

Április 30-án **Imrik Sándor Z.**, május 2-án **Brém Lőrinc**, május 5-én **Szilágyi Dózsa**, május 7-én **Hágen Ferenc**, május 9-én **dr. Mazurek Gyula**, május 12-én **dr. Lestyán Endre**, május 14-én **Dérczy Imre**, május 16-án **Mellau István**, május 20-án **Brém Lőrinc**, május 23-án **dr. Mazurek Gyula**, május 26-án **dr. Némethy Gyula**, május 28-án **dr. Lestyán Endre**, május 30-án **dr. Pataky Arnold**, május 31-én **Imrik Sándor Z.**

A Szent László-templomban naponként este 7 órakor kezdődnek a májusi ájtatosságok s hetenkint 2-szer, vasárnap és csütörtökön lesz szent beszéd, a következők sorrendben:

Április 30-án **dr. Vucskics Gyula**, május 2-án **dr. Lestyán Endre**, május 6-án **dr. Pataky Arnold**, május 9-én **dr. Lestyán Endre**, május 13-án **dr. Pataky Arnold**, május 16-án **dr. Mazurek Gyula**, május 20-án **Hágen Ferenc**, május 23-án **Gálly Sándor**, május 27-én **Brém Lőrinc**, május 30-án **Szilágyi Dózsa**, május 31-én **dr. Vucskics Gyula**.

A várad-velencei plébánia templomban naponként este 6 órakor tartatik a májusi ájtatosság s hetenkint kétszer lesz predikáció. A szent beszédeket **Halász Gyula** plébános, továbbá **Brém Lőrinc** és **dr. Mazurek Gyula** tartják.

*** Belopotoczky Kálmán kitétele.** Megemlékeztünk már róla, hogy a királyi kegy **Belopotoczky Kálmán** apostoli tábori helynököt, káptalanunk illusztris tagját rangemelésben fogja részesíteni. A tábori püspök a vezérőrnaggyal van egy rangban, az V. rangosztályban. A hivatalos lap tegnapi száma a katonai kinevezések élén közli a legfelsőbb elhatározást, mellyel **Belopotoczky**

Kálmán apostoli tábori vikárius ad personam a IV. rangosztályba léptették elő. A IV. rangosztályba az altábornagyok tartoznak.

*** A függetlenségi párt közgyűlése.** A nagyváradi függetlenségi és 48-as párt választmánya tegnap este 6 órakor ülést tartott, melyen **Szokoly Tamás** elnöke alatt számosan jelentek meg a választmány tagjai közül. A gyűlés elhatározta, hogy a tavaszi rendes közgyűlést vasárnap d. e. 11 órakor tartják meg. **Dr. Fenyő Sándor**, a párt egyik aljegyzője lemondott állásáról s elvei fenntartásával a pártból kilépett; helyébe aljegyzőnek **Marton Manó**t jelölte a választmány. A párt elnöke a következők közlésére kérte fel lapunkat:

Felkivás.

Felkérem a nagyváradi függetlenségi és 48-as párt tagjait, hogy a vasárnap, május hó 2-án d. e. 11 órakor a 48-as Népkör helyiségében (Bómer-tér, Bazár-épület) tartandó közgyűlésen lehetőleg teljes számmal megjelenni sziveskedjenek.

Szokoly Tamás,
pártelnök.

*** A király állapota.** Félhivatalosan jelentik: Egyes lapok ma azt a hírt közlik, hogy **Kossuth Ferenc** kereskedelmi miniszter a függetlenségi pártkörhöz azt mondta, hogy a politikai válsággal kapcsolatos kihallgatásokat ő felsége gyengékedése késlelteti. Illetékes helyről felhatalmazták a »Budapesti Tudósító«-t annak kijelentésére, hogy ez a nyilatkozat nem történt meg. **Kossuth Ferenc** nem mondta azt, hogy ő felsége gyengékedik. Különben is az egész est folyamán a beszélgetések során egyetlenegyszer sem nyilatkozott ő felségéről, vagy említette ő felsége személyét. Bécsből jelentik: **A király** gyöngékedéséről szóló híreknek nincs semmi alapja. **A király** ma nyitott kocsiban **Schönbrunnból** a Burgba hajtatott, hol a perzsa követet fogadta és aztán általános kihallgatásokat adott.

*** Központi választmány ülése a megyén.** A megyei központi választmány ma délelőtt 10 órakor **Miskolczi Ferenc** dr. alispán elnöke alatt ülést fog tartani, melyen a képviselőválasztók kiigazított névjegyzékét fogják felülvizsgálni. Ezután a névjegyzék május 5-től május 15-ig közszemlére lesz kitéve s május 16-tól 26-ig lehet beadni az észrevételeket.

*** Hivatalos órák a városi járásbírósnál.** A nagyváradi városi járásbírósnál május 1-től szeptember 30-ig délelőtt 7 órától délután 2 óráig lesznek a hivatalos órák. Sürgős ügyek elintézését délutánonként 5 óráig soros bíró, segéd- és kezelő-személyzet látja el. A tárgyalások reggel 8-tól 1 óráig tartanak.

*** A legényegylet ünnepe.** Szent József pártfogása napja a legényegylet égi pártfogójának ünnepe. E napon az egyesület tagjai, mint minden évben, az idén is diszasszóval testületileg vonulnak a szent László templomba s ott a bűnbánat és oltári szentséghez járulnak. Korán reggel 6 órára gyülekeznek az együletben, hol az isteni tisztelet után szeretet reggelenben részesülnek. Az előkészületre való tekintettel óhajtható, hogy a részt venni szándékozók jelentsék be magukat vasárnap reggel az együleti gondnoknál. Rajta a nap méltó megünneplésére! Az egyület továbbá este 8 órakor háziestélyt tart helyiségében, hol hosszú szünet után ismét találkozhatnak az egyület látogatói. Az egyület igazgatója ezúton hívja meg az érdekelteket május 2-iki vasárnapra!

A közs. polgári fiúiskola tanulmányi kirándulása. A nagyváradai községi polgári fiúiskola növendékei évenként tanulmányi kirándulásra mennek az ország különböző vidékére. Ez évben a tanári kar Szeged, Temesvár és az Alduna vidékének megtekintésére öhajjták elvinni a tanulókat, s a szegény tanulók kiadásainak pótlására a várostól 300 korona segílyt kérnek. A kérelmet az iskolaszék pártolólag terjeszti a tanács elé.

Május elseji tüntetések. A nagyváradai szervezet munkások nevében *Kappner Ármin* és társai helyi lakosok bejelentették a szokásos május elseji tüntető felvonulást és néppünnyélyt. A munkások a mondott napon a Széles-utcán gyülekeznek, ahonnan oszlopban a Lukács György-utcán, Rákócy-uton, Bémer és Szt. László-tereken, Kert utcán át a Rédey kerbe vonulnak egy negyed 4 órakor délután, a Rédey kertben nyilvános népgyűlést tartanak, amelyen május elseje jelentőségét beszélnek meg. A rendőrség a bejelentést tudomásul vette s egyidejűleg intézkedett, hogy a felvonulás, népgyűlés és szétoszlás tartama alatt a város utcai forgalma zavartalan legyen.

A kőművesek sztrájkra készülnek. Május elsején tudvalevő dolog, hogy általános munkaszünetet fog tartani a munkásság. E mögött a munkaszünet mögött azonban az építőmunkások sztrájkja is lappang. Mint értesülünk, ugyanis a kőművesek a fennálló egyezményekből kifolyólag összeütközésbe jöttek a munkaadókkal és e miatt sztrájkba fognak lépni. A sztrájkot május elsején kezdik meg.

A megye hídvámszedése. A kereskedelmi miniszter tegnap értesítette Biharvármegye törvényhatóságát, hogy a sárszeg-tenkei, b. félegyházi, pokola margittai, dragonyesdi, darvasi hidak vámszedésére vonatkozólag 6 évre ugyanolyan szabályok maradnak érvényben mint eddig voltak. A révi hidnál új szabályzatot állapít meg a miniszter. Az összes hidakon az automobil vámdíja 1 korona. A vármegye hídvám bevétele a régít véve irányadóul évente 24215 koronát tesz ki.

Diploma nélküli fogorvos. *Farkas Péter* nagyszalontai fogműves 32 év óta orvosolja a nagyszalontaiak fogait. A folyó évben azonban egy diplomás fogorvos került Nagyszalontára és *Farkas Péternek* megtiltotta a működést. *Farkas Péter*, aki a fogművészetén kívül más mesterséget nem tanult most kérelmet intézett a belügyminiszterhez, hogy tekintettel az ő eddigi működésére engedje meg a miniszter, miszerint a jövőben is folytathassa működését, természetesen orvosi felügyelet alatt.

Temetés. Néhai *Nemes Gyula* fakereskedő temetése ma, április 30-án délután 4 órakor lesz. A temetésen a 48-as népkör tagjai testületileg vesznek részt s erre vonatkozólag a következő felhívást adta ki az elnökség: A nagyváradai 48-as népkör tagjait felkérem, hogy *Nemes Gyula* tagtársunk temetésén ma f. hó 30-án minél teljesebb számban legyenek szívesek megjelenni. Indulás fél 4 órakor a kör helyiségéből. Dr. *Stokker József*, elnök.

Jótekonyság. Özv. *Sal Ferencné* a mai napon *Rimler Károly* polgármesterhez 200 koronát küldött a városi szegények részére. Az adományt a polgármester megbízásából május 5-én szerdán osztja ki *Kemény Ignác* tb. r. alkapitány a II. emelet 10 sz. szobában levő hiv. helyiségben és ugyanitt kell természetesen jelentkezniök azoknak is, akik az adományból részesedni akarnak.

Felhívás a tanoncotartó iparos polgárokhoz. Az ipari munkások néhány év óta május 1-ét a város területén körmenetek és

felvonulásokkal szokták megtartani. Ezen felvonulások alkalmával a tanoncok is megjelennek a munkások ösztönzésére és ott a tisztességgel meg nem egyeztethető viselkedéssel közbotrányt idéznek elő. Ennek kiküldése érdekében felkérem a tanoncotartó iparosokat, hogy május 1-én az egész nap folyamán tanoncaikat a műhelyben foglalkoztassák, miáltal a botrányt kelő ordítások elmaradnak. Ez annál inkább kívánatos, mivel az iparos tanoncoknak tüntetésekbe való részvételét úgy a miniszteri rendelet, mint az Ipartestület szabályai tiltják és erélyes intézkedéssel fogja a netán résztvevő tanoncokat sújtani. Tisztelettel *Bertsey György*.

Fontos ujjítás. *Lapunk* kiadóhivatala engedve a közönség köréből ismételtén hozzá érkezett öhajjnak, a napokban megnyitotta az **Apró hirdetések** rovatát. Fontos ujjítás ez azért, mert 40 fillérért bárki hirdethet: aki állást keres, aki állást ad aki lakást keres, vagy ki akar adni, vagy akinek eladni valója van, vagy valamit megvételre keres és így tovább. *Lapunk* elterjedtsége pedig elégtel garantálja, hogy az apró hirdetéseknek meglesz az öhajjolt eredménye. Az apró hirdetések ára: minden szó 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. A legolcsóbb apró hirdetés ára 40 fillér. Az apró hirdetések díja előre fizetendő.

Üzlet áthelyezés. A nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozom, hogy női kézimunka, rövidáru, vászon, fehérnemű és kötött áru üzletemet folyó év május hó 1-től Rákóczi-ut 276 sz. saját házamba helyezem át (Sebő Imre könyvkereskedő helyébe) Orsolya-zárdával szemben. — Mély tisztelettel *Oláry I.*

Villamos világítási és osengő berendezések, remek osillárok Stern A. Vilmosnál Bémer-tér 2. Telefon 556. *Éjjel is van szerelő.*

Osillárok fémtárgyak csiszolása, fényezése, Amerégők s ezek jókarbantartása Stern A. Bémer-tér. Telefon 556.

Tennis cipő különlegességek és amerikai szabadlók óriási választékban Aranyiszló Ft utcán szerezhették be. Telefon 512.

A Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság üzlethelyiségét május hó elején a Deutsch K. I. háza a Zöldfa-utca és Kispiac-tér sarkára helyezi át.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Tatárjárás.

Szombat: Varázskeringő.

Vasárnap délután: Boccaccio, este: Ideál.

Rip van Vinkle. A régi operettek egyik legszebbike került tegnap színpadra, melynek főszerepét, Rip Ripet először játszotta *Asszonyi László*. Magas fekvésű hangja jól bírta a szerep énekbéli nehézségeit, csak játéka látszott meg a kezdet bizonytalansága. Ha nem volna élénk emlékezetünkben a tavalyi remekhangú két Rip: Szántó és Szende, úgy azt kellene mondanunk, hogy szépen énekelte szerepét, a mennyire persze az *Asszonyi* teljesen hibás hangvételével ez lehetséges. Ha erről le tudna szokni, igazán jó énekes válnék belőle, mert érzéssel, színezve ad elő s határozott igyekvés látszik rajta. Hanganyaga pedig igen jó s úgy vesszük észre, hogy utóbbi időben erősödik is. *Károlyi Leona* széphanagu *Lisbetje*, *Batizfalvy* kedves *Katharinája*, továbbá *Kassay* és *Hajnal* emelték az előadás színvonalát. — *ö.*

EGYESÜLETEK.

A tüdővész ellen védekező egyesület ülése.

A nagyváradai tüdővész ellen védekező egyesület igazgató választmánya tegnap délután tartotta meg ülését, amelyen jelen voltak: *Glac Antal* elnök, *Fetser Antal* társelnök, *Mezey Mihály*, dr. *Fráter Pál*, dr. *Gerő Sándor*, dr. *Edelmann Menyhért*, *Kiss Dávid*, dr. *Berkovits Ferenc*, dr. *Thury Kálmán*, dr. *Grósz Menyhért*, dr. *Konrád Márk*, dr. *Móricz Ernő*, továbbá dr. *Molnár Imréné* és *Grunwald Henrikné*.

Először az elnök előterjesztette az általa összeállított számadásokat, mely szerint az egyesület múlt évi pénzmaradványa 5204 kor. 42 f., az üdülőhelynél 3392 kor. 62 fillér. Bejelentette az elnök, hogy a miniszter úgy intézkedett, hogy egy a megye, mint a városi dispensaire részére nyújtandó államsegélyt az egyesület részére utalja ki, hogy az államsegély kezelése egy kézben legyen. Az egyesített pénztárban azonban külön-külön lesznek az államsegélyek elkönyvelve.

Ezután bemutatta az elnök az általa összeállított ez évi költségvetést, amely szerint a bevételek 41145 kor. 04 fillérre, a kiadások 33226 kor. 28 fillérre s így a maradvány 7918 kor. 76 fillérre van felvéve. Az egyesületnek jelenleg 527 tagja van.

A költségvetést elfogadták s annak összeállításáért, *Fetser Antal* felsz. püspök indítványára az elnök előterjesztette a jegyzőkönyvi közzétételre szavaztak.

Bejelentette az elnök, hogy a nagyváradai l. sz. káptalan a téli üdülőhely létesítésére 250,000 drb. téglát ajánlott fel; dr. *Radu Demeter* gör. szert. kath. püspök ugyan e célra 50 köbméter nyers fát adományoz, *Stern Ödön* ugyan e célra 2 waggon meszet ajánlott fel. Még többen járultak adományaikkal az egyesület céljának keresztülviteléhez.

A kultuszminiszter pedig a nagyváradai l. szert. püspökség időközi jövedelméből 3000 koronára segélyt utalt ki az egyesület részére.

Mezey Mihály, a tőkegyűjtő bizottság elnöke jelentést tett az egyesület részére a pénzügyminiszter által engedélyezett tárgysorsjátékról. A miniszter a határidőt március 6-tól meghosszabbította az 1910. évi március 6-ig. A sorsolás tervének megállapítása felett tanácskoztak ezután.

Végül az elnök terjesztett elő egy vázlatot a beteg-beutalások, betegvizsgálatok, szóval a megyei egyesületek, a dispensaire és az egyesület együttműködésére vonatkozólag.

Többek hozzászólása után egy megfelelő szervezeti szabályzat kidolgozására *Fetser Antal* elnökölete alatt *Móricz Ernő*, *Baróthy Ákos*, *Grósz Menyhért*, *Gerő Sándor* és *Fráter Pál* tagokból álló bizottságot küldtek ki.

(Az Orvosegyület gyűlése. A Bihar-megyei Orvos Gyógyszerész- és Természettudományi Egyesület folyó évi május hó 1-én délután 5 órakor rendes szakülést tart.)

Igazságszolgáltatás.

Paraszt virtus.

Tipikus eset foglalkoztatta tegnap a kir. törvényszéket. Hiuságában megsértett parasztleány bosszulta meg magát megszégyenítőjén és év január 21-én Mezősason, mint azt annak idején mi is megirtuk. *Bagdi István* a kocsmában mulatott több társával. Borozás közben szóba került, hogy ki a legény a csárdában. *Bagdi Elek* erre büszkén hangoztatta, hogy nincs még egy olyan legény Sason, mint ő. Erre a kihívásra *Bagdi István* kérkedően felelt.

— No gyere, melyikünk vágja le a másikat. *Elek* belement az erőpróbába s unokatest-

vérével birkózni kezdtek. Az eredmény az lett, hogy *Bagdi Elek* 2-szer alaposan a földhöz vágta unokatestvérét Istvánt.

Természetesen a legyőzött legényt társai ugatni kezdték.

— No Pista eat a szégyent se hagynám.

A különben is ittas legényt annyira felbőszítette ez a szerinte becsületén esett csorba, hogy mikor legyőzője is kezdte lekicsinyelni erejét s fitymálódva beszélt vele, oly haragra lobbant, hogy előrántotta csizmájából a kését s hasba szurta legyőzőjét.

— Neszel Velem ugyan nem tréfálsz.

A megsebzett legény pár nap múlva meghalt.

A késelő legény pedig tegnap állt a bíróság elé halált okozott súlyos testi sértés vádjával terhelve.

A tanúk igazolták az esetet, miért is *Ember Géza* elnök, *Vámosy Mihály* és *Themleitner Gyula* szavazóbírák bűnösnek mondták ki a vádlottat s 2 évi fegyházra ítélték, beszámítva ittasságát s izgatottságát enyhítő körülmény gyanánt. Védő *Rádl Ödön* volt.

§ **Elítélt tolvaj.** *Pápay Elek* a közismert enyveskező, többszörösen rovott multu egyén, ki a hegyi lakosokat sorba lopkodta s többszörös lopás miatt most üli le a reá rótt 2 esztendei fegyházbüntetését. Most ismét kiderült egy turpissága a bíróságtól tolvajnak. 1907 április 17-én eltűnt *Lausch Károly* ezredes villájából egy vadászfegyver s 2 db pisztoly. Elhozták most a tettest a váradai törvényszékhez, hol tegnap ezért a bíróság ismét 6 havi börtönrre ítélte, mit fegyházbüntetése után fog kiöltteni.

ZENE.

Diák hangverseny. A főtisztelendő Kovács Kandid tanár ur cinökléte alatt álló gimnásiumi zeneölképzőkör ez évi működésének a befejezésére a tanári kar tiszteletére hangversenyt rendez 1909. május 1-én azaz szombaton délután 4 órakor. Belépti-díj: 20 fillér. A begyűlendő összeg a »Gyermek-liga« javára fog fordítani. A műsor a következő: 1. Mihály J. Cserebogár. Zongorán előadja Rendes Ervin. 2. Ruff. Cavatine. Előadja: hegedűn: Biró Izabella kisasszony, zongorán: Varró Sándor; 3. Chopin. Polonais. Cis-moll. Zongorán előadja Munk Andor; 4. Schubert. Rondo brillant. Előadja: hegedűn Grosz Béla, zongorán György Pál; 5. Mozart. Török mars. Zongorán előadja Varró Sándor; 6. Beriot 9 ik Concert. Előadja: hegedűn Szamzenka Herbert, zongorán: Munk Andor.

KÖZGAZDASÁGI.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, április 29

Buza ápr.	50 kilogrammonként	14.35
Buza májusra	—	13.97
Buza okt.	—	11.86
Rozs májusra	—	—
Rozs ápr.	—	—
Tengeri máj. 1909.	—	7.48
Tengeri jul.	—	7.75

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, április 29

Osztrák hitelrészvény	—	634.—
Magyar hitelrészvény	—	736.75

Leszámitoló bank	—	482.—
Rimamurányi	—	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	687.50
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. április 29

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.50
Osztrák járadék papirban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50
Páris vista	—	689.50
20 márkás arany	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	19.02
Német birodalmi márka	—	117.96
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	—	93.09
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	94.50

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: Faragó Béla.

(Folytatás.)

37

A fiatal herceg inkognitó hazánkban időzik s meg akar egészen ismerkedni a mi viszonyainkkal. Különben tökéletesen beszél magyarul, mert egy huszár ezredben szolgált. A művészetnek és irodalomnak nagy tisztelője. Ez okozta azt, hogy menyasszonyát saját maga beszélte rá a művészi pályára. — Nincsen jogom elrabolni a művésztől azt, ki erre hivatott. Előbb arasson sikereket s mikor szüksége lesz reám, én ott vagyok... Milyen szerelem lehet ez? Hasonló önfeláldozásra csak az egykori szerelmi törvényszékek lovagjai voltak képesek. A herceg mint mondják, a gazdálkodást egész ab ovo tanulja, kapálni, ásni, szántani, kaszálni, kazalt rakni. Egyik birtokán szolgál, mint béres a nélkül, hogy kiletét saját cselédei és gazdatisztjei tudnák...

— Hozzá teszik azt, hogy a herceg nagy alakoskodó képes magát saját atyja, menyasszonya, legrégebb cselédje előtt elrejtteni, úgy, hogy jelen van. Színészi, írói hajlamai vannak s maszkirozni élethíven tudja magát. Más más alakban udvarol saját menyasszonyának és soha sem ismerik föl.

Ilona kisasszony hangjáról ítéletet nem mondhatunk, miután nem lehetünk szerencséssek élvezni. A kik ebben az elragadó szerecsében részesültek, azok hallatlan dolgot mesélnek. Egyelőre tanárai lesznek csak hatadásának és sikerének tanúi. Nyilvánosan két évig nem léphet föl s ha saját estélyein énekel is, azt a legtermészetesebb egyszerűséggel fogja végezni... Az írói és művészi világból s a fővárosi szereplő fiatalágból többet vezetnek be a kisasszony szalonjába, ami megtiszteltetés ezekre nézve. Az irodalomnak, művészetnek régen volt szalonja, tehát e vállalkozásnak kétszeresen kell örülni. Az eldöntéletes főúri világ mindenesetre távol marad, mert mint halljuk, udvari körök nem jó szemmel nézik ezt a frigyet.

A lapnak ez a közisménye a korai reggeli órában olyan hatást csinált, hogy újra

kellett 1000 példányt nyomtatni. A képes napi lapok elkérték Ilona arcképét, hogy másnap hozhassák, természetesen a szenzációs aláírással: »Művészet arája, herceg menyasszonya, vagy a két vőlegényű tündérléány.«

Kelenföldi Anasztázia csakugyan jó ügynöke a halhatatlanságnak. Hányatott életét biztosítja vele s tekintélyes helyzetét felhasználva törvényes uton szétépeti láncait s hangodi patikárusné lesz, mert jobb a közép-sorsu önállóság a dugardag tányérnyalásnál. Külömben is ő nem tudta bizonyosan, hogy a nyelvvediek miként végezik pályájukat. A léghajó felszállt, hol török össze? — bizonytalan...

Vagy ki tudja, egy vasuti engedély, vagy állami vállalkozás nem teszi-e Nábobbá Emánuel bácsit?

Nem csak a halhatatlanná lételben, de az azzá tételben is van élvezet, szenvedély a levő és tevőre nézve. Kolumbusz matrózai nagyságról képzelődtek. A jockey büszkébb uránál. Szép termést produkáló ispán fitymálva néz gazdájára. A halhatatlanná lett író vagy festő szobránál elmondják: Mivé züllik, ha én egy ruhát, uri magam pénzt, vagy kedvességem ételt, tanácsot nem ad?

Valóban sokszor a tanácsadóknak, intézőknek s Maecenásoknak is érdemes lenne szobrot emelni, vagy legalább a kis talapcsoportozatok között alakjukat elhelyezni. Az egyszerű paraszt az egyszerű papról büszkén hirdette: én neveltem, mert mint papfiut a verébészkek kiszédésére tanította a templom padlásán, ő levén a harangozó.

Kelenföldi Anasztázia elhitette magával, hogy ő halhatatlanság ügynöke, a miért kiérdemli egy reáljogu gyógyszerész kezét.

Valljuk be, ezzel korunkban sokan foglalkoznak. Felemelik az embert a hágsóóra, az ember fölemeli őket az alsó fokok egyikére s a babér részegségében ők is szédülnek.

Van olyan szabó, ki nagyfent dicsekedik ekképeo: N. N. ur sohasem kerül be a képviselőházban, ha az a Ferenc József kabát, mit én művészeltem, termete előnyeit ki nem emeli, X. gróf csak az én mellényeimben ellenállhatatlan.

(Folyt. köv.)

A szerkesztőség vezetője
Dr. VUCSKICS GYULA.

Képeslap nagy áruház!

Benkő Artur

könyv- és papirkereskedése
Modern Antiquariuma

Nagyvárad, Rákóczi-ut 10.

Helyi és vidéki telefon szám 870.

Állandóan raktáron vannak a világ-irodalom újabb és nevezetesebb termékei, melyekből kívánatra megtekintésül is küldök. Hazai- és külföldi jogi és technikai munkák, dísz- és ajándék-művek, ifjúsági iratok, képeskönyvek, regények gazdag raktára. Tan- és segédkönyvek, továbbá az összes tanintézetekben szükséges könyvek nálam előnyösen és gyorsan beszerezhetők. Elfogad megbízást könyvtárak berendezésére és felszerelésére, meglévők kiegészítésére és állandó karbantartására, ugyszinte előfizetésüket a világ összes lapjaira a leggyorsabb kézbesítés mellett. (Ódon) Antiquarium könyvek fel áron. Papíráruk, levélpapír, díszdobozok. Zeneműraktár. Írószerek és modern iroda berendezések nagyválasztékban.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
 — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Két tanuló

felvétetik a Szent László-nyomdában.

Tanuló

felvétetik Benkő könyvkereskedőnél Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Egy

használt puld és pénztárasztal eladó. Nagyvárad, Hitelbank Kossuth Lajos-u.

Építkezési

vasgerendák, fürdőszoba berendezések, kovácsolt és öntöttvas, valamint kő-agyagcsövek fekete és horganyzott sodronyfonatok, Rabitz fonatok, legjobb szerkezetű jég szekrények, és fagyaltgépek nagy választékban és olcsó árban kaphatók **Andrényi Károly és Fial** cégnél Nagyvárad. Ugyanott villany és légszuszcsillárak, továbbá vetőgépek minden elfogadható árban kiadásra állnak.

Három

Pallas-Lexikon, teljes 18 kötet olcsón eladó **BENKŐ** antiquariumában Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Kalapok

a legjobb minőségben és a legdivatosabb formákban **Reichard** áruházában kaphatók.

Egy

jó állapotban levő salongarnitúrát keresek megvételre. Cím e lap kiadójában megtudható.

Legszebb

kivitelű nyomtatványokat a Szent László-nyomda készíti. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca.

MOSKOVITS

anatomiai cipők a legjobbban.

Lakás

keresőknek ajánljuk próbálkozzanak meg a Tiszántúli apróhirdetéseivel.

Nagyvárad, Hitelbank

· · *Részvénytársaság* · ·

Alaptőke 600000 korona

Lebonyolít a bankszakmába vágó mindenemű ügyletet.

Elfogad: betéteket könyvecskékre és folyószámlára.

Leszámítol váltókat.

Hiteit nyújt értékpapírokra.

Kölcsönöket engedélyez kedvező feltételek mellett, különböző időtartamra ház- és földbirtokra kamatos és törlesztéses alapon

Házikoszt

— elsőrendű — kapható egy volt nagyvendéglős neje nál **május hó elsejétől** Beöthy Ödön-utca 17. szám alatt. Étkezni lehet a háznál, esetleg haza is küldetik. Értelmezhetni Weisz Ignácnél Szacsavay-utca 30.

GRÜN EMÁNUEL

könyvkötő

műhelyét május 1-én áthelyezi a Zöldfa-utca-ba, özv. Kurländernél házába.

A Biharmegyei Takarékpénztár

zálogháza
május hó 5-én

árverést tart.

Kéretnek a felek zálogjegyeik rendezésére.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóczi-ut 3. sz. a.

Weinstock-féle óra, látszer és
 :: fényképező cikkek üzletet ::

átvettem, melyben ezen áruk nagy választékát raktáron tartom és azokat jóállás mellett pontosan javítom. Főtörlekvésem, hogy a mélyen tisztelt közönség bizalmát kiérdemeljem, miért is becses partfogást kérve vagyok mély tisztelettel

PETRI ÁRPÁD

órásmeister, látszerész és műszerész.
 «KODAK» gépek és filmek kizárólagos raktára Nagyvárad és Bihar-megye részére.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalant!

Ára 80 fillér.

Kapható az «ARANYAS» gyógyszerárban Nagyvárad, Szent László-tér.

Egy szép új félemeletes ház eladó.

(A házban pékséghez szükséges kemence van.)
 Bővebbet a **Belvárosi Takarékpénztárnál** Rákóczi-ut 9.

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, disznővények és menyasszonyi koszorúk mélyen leszállított árban kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt**. Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközli: **REICH**
 :: IRMA, művirágkészítő. ::

MAGYAR BANK

részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota.

Üzletfeleink érdekében egy nagyobb fővárosi jelzálogbankkal állandó összeköttetésbe lépve, abban a helyzetben vagyunk, hogy

nagyvárad, házakra,

továbbá Biharmegyében levő földbirtokokra kedvező feltételek mellett

10, 20, 25, 40 vagy 50 éves

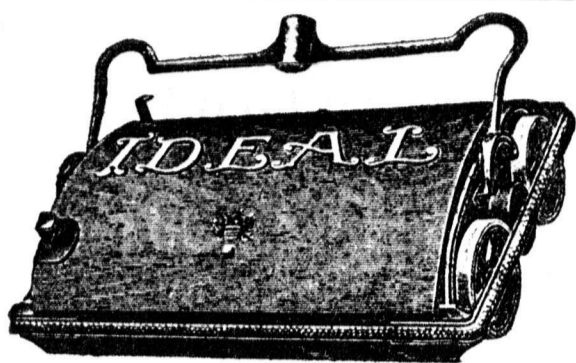
törlesztéses kölcsönöket adhatunk.

Már bekebelezett 6 százalékos vagy ezt meghaladó kamatos kölcsönöket

olcsóbb kamatu

törlesztéses kölcsönre bélyeg- és illetékmentesen átválttatunk.

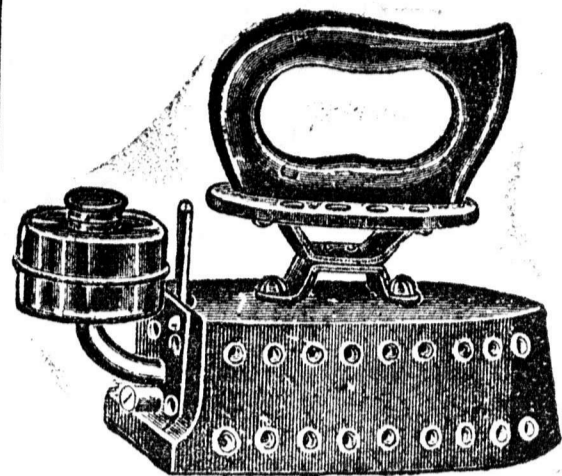
Mindenemű felvilágosítással intézetünk jelzálog osztálya készségesen szolgál.

Tarsoly és Risztó

különlegességek vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-út. Telefon: 390.

Szőnyeg porolókefék . . .
Önműködő porszívógépek .
Parket-fényező kefék . . .
Parket-tisztító acélforgács .
Spiritus vasalók. Gyors-
forralók nagy választékban

Házi kenyér!

A legjobb házi kenyér

fehér, félféher és barna,
továbbá tiszta rozs-
kenyér ma a

legolcsóbb

:: árban kapható ::
KERT-UTCA 6. SZ.

SCHÓN LIPOT péküzletében.

1 kiló kitűnő házi kenyér 15 kr.

!! Minden kenyér házhoz szállítatik. !!

Házi kenyér!

Eladó

egy teljesen jó karban levő
Schutleworth-féle

8 lóerejű cséplőgép

és több itató vasvályu

Weisz Józsefnél, Kolozsvári-utca.

A legmegbízhatóbb arcápolószer
a szeplő és májfolt ellenes

Lilium-Krém

szappan és puder.

Ára 1-1 korona. Ára 1-1 korona.

Kapható:

FARKAS ISTVÁN „Arany-Sas” gyógyszer-
tárában Nagyvárad, Szent László-tér.

Félix gyógyfürdő.

■ Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett. ■

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógy-
javallat fürdő alakjában, csusz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségek-
nél, idült méh és petefészek gyulladások, méh-hurut, medencebéli sejtiszóvetlob
és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbántalmaknál, ma-
kacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknél, sárgaság és epekövek-
nél, meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és **Izap** fürdők.

1908 évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakó szoba, kitűnő
vendéglők, jutányos étlap árak, állandó elsőrendű cigány zene, vasárnapon-
ként katonazene, tennis pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május
1-től 16 vonat közlekedik naponta. Posta, távirtda, interurban telefon.

Curtaxe és zenedij nincs! — Prospektust küld az igazgatóság!

BARTA IMRE

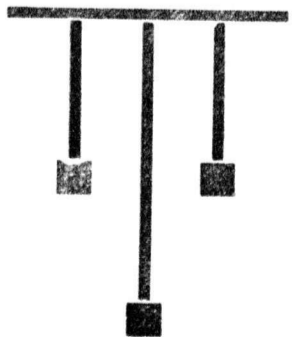
SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ

NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést,
mázolást, tapétázást és min-
den e szakmába vágó mun-
kát olyan árban, melyért
□ senki el nem készíti. □

KITŰNŐ AJÁNLATOK!!

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni arról, hogy a **Farkas László** cég
alatt 16 évig fennállott vas és szerszám-üzletet a mai napon megvettem, s azt **Farkas**
László utóda cég alatt törvényszékiileg bejegyeztettem, annak vezetésével FARKAS LÁSZLÓ
urat megbíztam. Amidőn ezt a n. é. közönség b. tudomására hozom, örömmel hivatkozom
azon régi ismerettség és bizalomra, amit már a nagy közönség jogelődöm Farkas László
személyéhez kötött, s kérem azt a jövőben is céggel szemben fenntartani. Szives támo-
gatásuk ellenében előre is biztosítom a t. vevőközönséget, hogy legfőbb törekvésemet fogja
képezni, hogy úgy az áruk kitűnő minősége, mint pontos és gyors kiszolgálása, de külö-
nösen olcsó árai megállapításával, valamint raktáram dus felszaporításával teljes megelé-
gedésüket kiérdemeljem.

Becsés pártfogásukat kérve vagyok

teljes tisztelettel

Farkas László utóda cég,

Farkas László cégvezető